

Schriftelijke inbreng MVO Nederland/De Groene Zaak Rondetafelgesprek Beter Aanbesteden 16 mei 2018

Woensdag 16 mei aanstaande vindt in de Tweede Kamer een rondetafelgesprek plaats over Beter Aanbesteden, in aanloop naar een algemeen overleg met staatssecretaris Keijzer van Economische Zaken en Klimaat over dit onderwerp op donderdag 24 mei aanstaande. Dit document bevat de schriftelijke inbreng van MVO Nederland/De Groene Zaak voor dit rondetafelgesprek.

- ***Duurzaam opdrachtgeverschap***

Een groot aantal decentrale overheden en publieke organisaties wil aan de slag met circulair en klimaatneutraal inkopen en aanbesteden. Er heerst een positieve dynamiek en dat is goed. Aan deze vormen van inkopen en aanbesteden zijn strategische, financiële en maatschappelijke voordelen verbonden. De bestaande aanbestedingsprocedures bieden voldoende ruimte om met circulair en klimaatneutraal inkopen en aanbesteden aan de slag te gaan – zoals ook de Actieagenda Beter Aanbesteden laat zien. Toch is er in onze ogen te weinig ruimte om te experimenteren. Dat komt niet door wetgeving, maar door de mentale instelling van de organisatie of overheid. Inkopers worden geconfronteerd met de vraag om documentatie, objectiviteit en risicomijding. Dat belemmert innovatie.

Decentrale overheden en publieke organisaties moeten daarom toewerken naar duurzaam opdrachtgeverschap. Dat is niet alleen een zaak van de inkoper, de budgethouder, de bestuurder of de juridische afdeling, maar van de gehele organisatie. Door niet meer te sturen op korte termijn-uitgaven of korte termijn-winst maar op hoogwaardig hergebruik van producten, onderdelen en materialen op lange termijn, kunnen organisaties als *launching customer* een belangrijke rol spelen en verschil maken. Dat vraagt om andere prikkels en een andere cultuur, die lastig zijn aan te brengen in een omgeving waar resultaat op de korte termijn vaak leidend is.

- ***Actieagenda Beter Aanbesteden***

De wijze waarop de Actieagenda Beter Aanbesteden tot stand is gekomen sluit aan bij wat er nodig is in dit domein: samenwerken, transparantie over problematiek en concrete acties en aanbevelingen ter verbetering van de aanbestedingspraktijk. Als vervolg ziet de Actieagenda in de kern twee zaken: het uitvoeren van de acties en het bewerkstelligen van een cultuuromslag bij aanbestedende diensten en ondernemers. De bijlage van de Actieagenda met concrete toekenning van acties aan organisaties maakt dat de uitvoering van de Actieagenda geborgd is. Een cultuuromslag zal een langere adem vergen en minder te vatten zijn in actiepunten. Hierbij gaat het om een overkoepelende wijziging van hoe een organisatie werkt en met inkoop en aanbesteding omgaat. Een nieuwe manier van inkopen en aanbesteden vraagt om ondernemende opdrachtgevers en inkopers. Benoemen dat dat is wat nodig is, is een eerste stap. Daarbij is het belangwekkend en positief dat er naast deze Actieagenda steeds meer handvaten en mogelijkheden komen voor decentrale overheden en publieke organisaties; vanuit PIANOo, vanuit de Klimaatenvolpde 2018 voor MVI en vanuit brancheorganisaties en bedrijvennetwerken.

- ***Dialogoog in de organisatie en in de aanbesteding***

Experimenten in aanbesteding worden succesvol wanneer er zowel in de eigen organisatie als in de aanbesteding een dialoog gevoerd wordt. Op die manier wordt de organisatie meegenomen in duurzame keuzes en weten marktpartijen wat er van hen gevraagd en verwacht wordt. Decentrale overheden en publieke organisaties kunnen hier op een transparante, duidelijke manier invulling aan geven en aangeven welke aspecten wel of niet van belang zijn in een aanbesteding en wat ambities en randvoorwaarden zijn. Zo worden marktpartijen verder uitgedaagd. Het meekrijgen van de organisatie, bijvoorbeeld door storytelling rondom de aanbesteding van bijvoorbeeld de koffie of thee, draagt bij aan een bredere cultuurverandering en het besef dat de organisatie een aanzwengelende rol kan spelen.

- ***Werken met de echte prijs***

Wat in de Actieagenda niet terugkomt, is fiscaliteit en de 'echte prijs'. Door de externe kosten van verschillende opties mee te nemen in de aanbesteding, veranderen de kosten van duurzame en niet-duurzame keuzes. Hierbij moet gedacht worden aan externaliteiten als CO₂-uitstoot, vermindering van de luchtkwaliteit en het gebruiken van producten waarbij de internationale handelsketen niet in lijn is met de OESO-richtlijnen. Het is van belang om deze negatieve externe kosten te beprijzen. Dit kan leiden tot andere keuzes, die beter zijn voor het milieu en bijdragen aan duurzaamheidsdoelstellingen.

Hier wordt bij veel aanbestedingen nog niet mee gewerkt. Decentrale overheden en publieke organisaties kunnen hier al mee aan de slag. Er zijn instrumenten beschikbaar om milieukosten te berekenen, organisaties kunnen van elkaar leren en staan hierin niet alleen. Werken met de 'echte prijs' komt in een daadwerkelijke versnelling als landelijke fiscale maatregelen deze externe kosten beprijzen, en ze daarmee ook standaard worden meegenomen in de aanbesteding.

MVO Nederland/De Groene Zaak is een bedrijvennetwerk van 2500 duurzame ondernemers die toewerken naar de nieuwe economie: klimaatneutraal, circulair en inclusief, met eerlijke handelsketens. De ondernemers starten samen initiatieven om doorbraken te bewerkstelligen. Daarnaast laten zij aan politiek en beleidsmakers zien wat de urgentie is, wat de kansen zijn, en wat er nodig is om een nieuwe economie te realiseren.

Voor toelichting op dit document op voor meer informatie kunt u contact opnemen met Michel Schuurman, directeur Economie & Politiek, via m.schuurman@mvonederland.nl of 030 230 5600.